

El proteccionisme recorre Europa

La locomotora franco-alemanya continua avariada i París s'irrita per la novetat de l'aliança de Berlín amb Moscou en energia nuclear

MATEO MADRIDEJOS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 21.02.09

La crisi econòmica està sotmetent a una prova molt dura la cohesió i fins i tot els fonaments de la Unió Europea, dividida per la perillosa temptació proteccionista, les discrepàncies creixents entre els països grans i l'absència total de concertació per combatre la recessió més greu des del 1945. Augmenta la distància que separa la vella Europa, que pateix per salvar els bancs o nacionalitzar-los (Alemanya), de la nova Europa sorgida del marasme soviètic, que es vol modernitzar, però on les finances es deterioren d'una manera inquietant, segons indiquen els informes de les agències especialitzades a mesurar la solvència.

El canvi de guàrdia entre França i la República Txeca provoca incidents diplomàtics, episodis estrafolaris o infantils que confirmen tant la irrefrenable i contraproductiva ambició de la primera com l'euroescepticisme que preval en la segona. El president Václav Klaus, que es nega a hissar la bandera blava de les estrelles al castell de Praga, censura el presumpte paternalisme francès i es mofa de la pretensió de Nicolas Sarkozy de convertir-se en "el president europeu permanent", a la qual cosa aquest replica amb sorna que els txecs "estan fent el que poden", que no és gaire.

"LA UNIÓ europea s'enfonsa en els egoismes miops", clama el diputat britànic Denis MacShane, exministre d'Afers Europeus i euròfil naufrag en

l'oceà d'eurofòbia en què naveguen els Comuns. Els dicteris proferits per Sarkozy contra el primer ministre britànic, Gordon Brown, acusat d'actuar de manera insolidària, van causar estralls a les files laboristes, i el pla francès per ajudar l'automòbil va desencadenar una acarnissada polèmica amb Londres. S'ha agreujat el somnambulisme de la Comissió de Brussel·les, encarregada de vetllar pel mercat únic, però aparentment allunyada del pont de comandament quan referma la tempesta o que llança tímides i inoperants amonestacions sobre els dèficits pressupostaris.

En aquesta atmosfera sufocant, les promeses de prosperitat implícites en la massiva ampliació cap a l'est del 2004 han estat substituïdes per l'administració de la penúria, les restriccions monetàries i el respecte escrupolós del patrimoni comunitari i de l'Estat de benestar. L'augment de la desocupació i el deute, la frenada del creixement i la dependència tant del sistema bancari com del sector automobilístic, dirigits des de les capitals occidentals, generen fortes tensions socials i ofereixen punxants arguments als que dubten a l'Europa oriental dels beneficis que aporta una integració poc meditada.

Totes les línies de fractura estan sota una forta pressió, en obert desafiament per a les institucions encarregades de vigilar el funcionament i enfortir la cohesió de la Unió Europea. Les normes de la competència, del mercat únic i de la disciplina pressupostària es relaxen amb diversos pretextos per servir als interessos dels països grans, cosa que dispara el rancor dels petits. Els que tenen una economia més globalitzada, com la Gran Bretanya o Bèlgica, censuren els més intervencionistes, com França. La locomotora franco-alemanya continua

avariada i París s'irrita per la novetat de l'aliança de Berlín amb Moscou per al desenvolupament de l'energia nuclear.

El pla francès de l'automòbil, condicionat al manteniment de les fàbriques a França, bloqueja les deslocalitzacions cap a l'est i torpedina la integració dels 27. "¿Quina classe d'Unió Europea volem, si els més forts poden vulnerar les regles?", inquireix l'exministre polonès Leszek Balcerowicz, europeista notori, mentre Praga recorre als greuges històrics. La situació és tan delicada que el diari francès Le Monde, després de criticar les decisions de Sarkozy, adverteix del "perillós viratge que s'està apoderant d'Europa: el del replegament nacional, el de cadascú a casa seva", cosa que no significa que Déu estigui a la de tots.

El fantasma del proteccionisme recorre Europa i desembarca a la Gran Bretanya, on els treballadors desfilen sota pancartes que reclamen "llocs de treball britànics per a treballadors britànics". L'aparent desimboltura o ceguesa d'alguns governs (França, Espanya, Itàlia, Irlanda, Grècia), cada dia més lluny del rigor pressupostari, alarma Berlín i justifica la diatriba del ministre txec d'Exteriors, Karel Schwarzenberg, quan denuncia "l'emergència dels instints atàvics" o les pretensions dominadores i els efectes col·laterals negatius per a altres països.

ELS MINISTRES del G-7 van predicar contra "unes mesures proteccionistes que no poden fer res més que exacerbar la recessió", però no van prendre cap mesura. Tothom assumeix que la crisi del 1929 va ser prolongada, i aprofundida pel proteccionisme, i els historiadors recorden que el comerç mundial es va contraure el 66% en el període 1929-1934. En una Europa en construcció i de geometria variable no només rebroten les pugnes comunitàries, sinó que els polítics

s'entreguen a la demagògia del "compreu nacional" mentre decau la voluntat política per treure les conseqüències d'un precedent tan ominós.

A contracor, la presidència txeca ha convocat una cimera extraordinària per a l'1 de març vinent a Brussel·les, irrellevant per conèixer els mals del proteccionisme, però potser necessària per combatre'l abans que sigui massa tard, i impedir que la història es repeteixi en forma de tragèdia. L'última oportunitat abans que Barack Obama arribi a un continent en plena ebullició i atzarós desconcert.

*Periodista i historiador